

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב - הפקולטה למדעי הרוח והחברה - המחלקה לחינוך

סילבוס לקורס: בין ה'פוליטי' ל'חינוכי': אקטיביזם ושינוי חברתי בשדה החינוך

שנה"ל תשפ"ג (2022-2023), מס' קורס 129-1-1981

מרצה הקורס: **ניר קורן**. korenir@gmail.com או korni@post.bgu.ac.il

שעות השיעור: יום ג', בין השעות 18:15 עד 19:45.

שעת קבלה: יום ג', בין השעות 17:00 עד 18:00, **בתיאום מראש**.

ה'פוליטי' וה'חינוכי' קשורים זה בזה בקשר אינהרנטי, והם אינם ניתנים להפרדה. הנחה זו תעמוד בבסיסו של קורס זה, אשר יעסוק בסוגיות שמצויות על התפר שבין ה'פוליטי' לבין ה'חינוכי'. במסגרת הקורס, ננסה להבין את המושג 'פוליטי' ואילו משמעויות יש לו בשיח הציבורי באופן כללי ובשדה החינוכי בפרט; לאורך הקורס, ננסה להבין למה מתכוונים כאשר אנחנו אומרים "החינוך הוא אקט פוליטי" ומהן התפיסות המרכזיות השונות ביחס לביצוע של 'חינוך פוליטי'; ננסה להבין אילו קשרים קיימים בין השיח הפוליטי בישראל באופן כללי לבין האופן שבו מתעצב העיסוק ב'פוליטי' בתוך מערכת החינוך הפורמלית והבלתי-פורמלית.

מחנכים רבים מבקשים להניע תלמידיהם למעורבות פוליטית, ואחרים נדרשים לעסוק מעת לעת באירועים אקטואליים, לנהל דיונים בסוגיות שנויות במחלוקת או להתמודד עם אמירות פוליטיות מצד התלמידים/החניכים. בקורס זה ננסה להעניק כלים תיאורטיים לעיסוק בסוגיות אלו, בין אם הן מופיעות בבית-הספר הממלכתי, בארגוני החברה האזרחית או במסגרת כתיבת תכניות לימודים. במסגרת הקורס, הסטודנטים יחשפו לגישות תיאורטיות שונות וידרשו לבחון את הקשר בין ה'פוליטי' לבין ה'חינוכי', בהקשר של סוגיות קונקרטיות ממערכת החינוך בישראל של המאה ה-21. בנוסף, הסטודנטים ייפגשו עם מרצים ומרצות אורחים מארגוני חברה אזרחית בתחום החינוך, על-מנת לאפשר לסטודנטים להשתלב בארגונים בהמשך לימודיהם.

מבנה הקורס: (ייתכנו שינויים לאורך השנה)

תאריך	נושא השיעור	קריאה לשיעור
סמסטר א'		
1	25.10	הצגת הקורס, היכרות ותיאום ציפיות
מבוא תיאורטי – מהו ה'פוליטי'??		
2	01.11	מבוא: מה הקשר בין ה'פוליטי' ל'חינוכי'?
3	08.11	מהו ה'פוליטי'? צוללים לתפיסה הביקורתית
		ניר אריאלי
		עדי אופיר

יהודה שנהב	איך עושים פוליטיזציה ודה-פוליטיזציה?	15.11	4
מבוא תיאורטי – מה בין הפוליטי ל'חינוכי'?			
צבי לם	חינוך פוליטי: הגישה השמרנית, הליברלית והביקורתית	22.11	5
		29.11	6
ריצ'רד רורטי	פדגוגיה א-פוליטית - הרחבה	06.12	7
אדר כהן	פדגוגיה פוליטית ליברלית - הרחבה	13.12	8
חגית גור-זיו	פדגוגיה פוליטית ביקורתית - הרחבה	20.12	9
סוגיות יישומיות בחינוך פוליטי:			
ניר קורן	תרגיל בכיתה: חינוך פוליטי - ניתוח מדיניות	27.12	10
ישי מנוחין	תרגיל בכיתה: חינוך פוליטי - חינוך בלתי פורמלי	03.01	11
הללי פינסון	תרגיל בכיתה: חינוך פוליטי - ניתוח ידע / תכנ"ל	10.01	12
יעודכן בהמשך	סיכום הסמסטר / הרצאת אורחת: נועם וידן	17.01	13
סמסטר ב'			
ננסי פרייז'ר	עיסוק בסוגיות שנויות במחלוקת - דילמות מהשדה	14.03	1
	שמונה שבועות: פרזנטציות באחריות הסטודנטים	21.03	2
		28.03	3
אין שיעור - חופשת פסח			
	פרזנטציות באחריות הסטודנטים	18.04	4
אין שיעור - יום הזיכרון			
	פרזנטציות באחריות הסטודנטים (ייתכן ויתבטל שיעור נוסף בשל יום הסטודנט)	02.05	5
		09.05	6
		16.05	7
		23.05	8
		30.05	9
		06.06	10
		הרצאת אורח: אורי וולטמן – אורגיניזינג פוליטי	13.06
	פאנל מורים פוליטיים / צפייה בסרט: 'סטוקטון'	20.06	12
	השלמות + סיכום הקורס	27.06	13

דרישות הקורס:

הסטודנטים והסטודנטיות נדרשים לקרוא את המאמרים באופן שוטף, להגיע להרצאות, להשתתף בהם באופן פעיל ולמלא את המשימות שיינתנו לאורך השנה. אני, מצידו, מתחייב לספק תמיכה בכל הנוגע להבנה של החומר הלימודי ולביצוע המטלות, ואני מעודד את הסטודנטים והסטודנטיות לפנות אלי ולהגיע לשעות הקבלה עם כל שאלה שהיא. **אני מאוד ממליץ ללמוד באופן שוטף לאורך כל השנה ולא להמתין לעבודות ולתרגילים, זאת על-מנת להפנים את החומר בצורה הטובה ביותר.**

חומר הקריאה:

חומרי הקריאה מהווים את הבסיס המקדים לדיונים שיתרחשו בשיעורים, ולכן הציפייה היא שהסטודנטיות והסטודנטים יקראו את כלל חומרי הקריאה לפני ההרצאות או התרגולים שעוסקים בהם. ההרצאות והתרגולים יתבססו על ההנחה כי המאמרים נקראו, ולכן סביר שסטודנטיות וסטודנטים שלא יקראו את חומרי הקריאה הנדרשים, ייתרמו הרבה פחות מאשר אלו שיגיעו לאחר קריאת החומרים. **שימו לב! יש להגיע להרצאות עם חומרי הקריאה עצמם (מומלץ בעותק קשיח).**

מרכיבי הציון הסופי:

1. נוכחות פעילה בשיעורים (10% מהציון השנתי):

הנוכחות בשיעורים אינה תנאי לקבלת ציון בקורס (למעט בהרצאות האורח), אך היא תיבדק מידי שבוע ותהווה 10% מהציון הסופי. הסבר על אופן חישוב הנוכחות יינתן בשיעור הראשון.

2. תרגילי 'דפי-עמדה' (20% מהציון השנתי):

לאורך סמסטר א', תידרשו להגיש סה"כ ארבעה תרגילים קצרים לבדיקה, על-מנת לוודא קריאתם של הטקסטים. הערכת התרגילים תתבצע בסולם של 0-5 והיא תיכלל בציון הסופי.

3. הצגת פרזנטציה (20% מהציון השנתי):

לאורך סמסטר ב', תידרשו לעסוק בסוגיה פוליטית שנויה במחלוקת, בהתבסס על התכנים שנלמדו בקורס. הפרזנטציה תתבצע בקבוצות של 2-3 סטודנטים והיא תיכלל בציון הסופי.

4. מטלה מסכמת לקורס (50% מהציון השנתי) - פרטים לגבי המטלה המסכמה יימסרו בהמשך.

ציון עובר בקורס: 56

הערות נוספות לחישוב הציון:

1. לפי דרישת המחלקה, על הסטודנטים להשיג **ציון 55** לפחות על מנת לעמוד בדרישות הקורס.

2. כלל משימות הכתיבה צריכות להיות מודפסות בגופן David, בגודל 12, רווח כפול בין השורות, שוליים 2.5 ס"מ, להיכתב ע"פ כללי כתיבה אקדמית ולהיות מלוות בביבליוגרפיה.

3. שימו לב! את כלל משימות יש להגיש בעותק קשיח בתחילת השיעור, בהתאם אל תארכי ההגשה שיפורסמו לאורך השנה. משימות אשר יוגשו באיחור, יגררו לצערי פגיעה בציון.

דגשים בעת קורונה:

אופן ההוראה בקורס - יתכנו שינויים באופן ההוראה בהתאם למצב הקורונה באותה העת ובכפוף להחלטות הממשלה, האוניברסיטה ולשיקול דעת המחלקה.
אופן הערכה בקורס - ככל שלא יתאפשר לקיים בחינות פרונטליות הן עשויות להשתנות למטלות חלופיות. עם זאת, המחלקה תשמור על הרכב הציון בקורס, כך שהמטלה החלופית שתינתן תהיה באותו משקל של המקורית.

חומרים לקריאה ולדיון: (יועלו בהדרגה ל'מודל'. שימו לב, זוהי לא רשימה ביבליוגרפית)

- ניר מיכאלי: חינוך ופוליטיקה במערכת החינוך הישראלית.
- עדי אופיר: מהו הפוליטי?
- יהודה שנהב: על האוטונומיות של הפוליטי.
- צבי לם: חינוך פוליטי וחינוך אידיאולוגי – הבחנות.
- ריצ'רד רורטי: חינוך ללא דוגמה.
- אדר כהן: מסכימים על סימני השאלה: חינוך פוליטי כפדגוגיה אזרחית משותפת.
- חגית גור-זיו: פדגוגיה ביקורתית פמיניסטית וחינוך לתרבות של שלום.
- ניר קורן: פוליטיזציה ודה-פוליטיזציה בחינוך לאזרחות בישראל.
- ישי מנוחין: אקטיביזם ושינוי חברתי.
- הללי פינסון: מ'יהודית ודמוקרטיה' ל'יהודית נקודה'
- אדר כהן: עבודת פלוגות של מורים לאזרחות בישראל.
- ננסי פרייזר: מחלוקה להכרה? דילמות של צדק בעידן "פוסט סוציאליסטי"

קריאה להרחבה:

- מילנה יערי ועדנה בוסטין: אקטיביסטים, ארגונים לשינוי חברתי והממשק ביניהם.
- פאולו פריירה: פדגוגיה של מדוכאים.
- יולי תמיר: מורים בחזית - הוראה בחברה מפוצלת.
- Apple & Ball: Mapping the sociology of education: social context, power and knowledge
- Hess & McAvoy: The Political Classroom: Evidence and Ethics in Democratic Education
- Popkewitz & Brennan: Restructuring the Social and Political Theory in Education

יושר אקדמי:

הציפייה היא שהעבודות המוגשות בקורס זה תהיינה תוצר של עבודתם של הסטודנטים והסטודנטיות הרשומים לקורס. הגשת עבודות שנעשו על ידיכם עבור קורס אחר, או עבודות שנעשו על ידי אנשים שאינם רשומים בקורס ואינם מופיעים ברשימת המגישים של העבודה או העתקה של קטעים (אפילו חלקיים) מעבודות שנקנו מסוכנויות ומאתרי אינטרנט נחשבים כהפרה של היושר האקדמי. בכתיבת עבודות, כאשר יש שימוש ברעיונות המועלים במאמרים נהוג להביע את הרעיון

במילים חדשות פרי עטו/ה של הכותב/ת ולציין מראה מקום להוגה הרעיון המקורי (קרי : שם המחבר ושנת המאמר בסוגריים). במקרה שיש שימוש במילות הוגה הרעיון, המחבר המקורי, יש לשים את הציטוט במירכאות ולציין מראה מקום. שימוש ברעיון אשר מועלה במקור אחר ללא מראה מקום ו/או שימוש בניסוח המקורי ללא מראה מקום נחשבים לגניבה ספרותית, פלגיאט (plagiarism), ומפרים את כללי היושר האקדמי ובמקרים מסוימים אף נחשבים לעבירה פלילית.

**בהצלחה בשנת הלימודים האקדמית,
ובתקווה שהקורס יהיה מעניין ומהנה,**

ניר.